

a "őretől" helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

kavarogtál-e már

ziláltan – alélva

felhőbefúró

forgószél tetején?

2020. január 18.

IV. évfolyam 3. szám

4 Hegyi Damján Domokos
novellája

5 Polgár Kristóf,
Sinkó Adrienn
és Ilyés Krisztinka versei

8 Léna versesdobozát
és Acsai Roland új könyvét
ajánljuk

vezérvess

Orbán János Dénes

Kellett hozzá a nyelvten is

Egy régen lakatlan szobában:
egy költeményben körbeültem
önmagamat. Egy tükör is volt
– hát sokan voltam. Ültem a bűnben,
és zavartan varrtam a szárnyam,
valami skandináv szövegből,
mit kaptam épp az IKEÁban.

Már nem is tudom: keltazöld,
vagy inkább kék volt, mint a holland
kerámián a gyarmati
idill, amíg csak föl nem robbant
a türelem. Túlzó hasonlat,
tudom, de ilyen most a lelkem,
elvégre éppen verset varrok
e szürreális anyanyelven.

Egy régen lakatlan szobában
megfésültem a kék szakállam.
Bartók is ott volt, a félhomályban,
s mellette száz pók, száz Kodály van.
A *Megkésett melódiákban*
barátnémnak levelet írtam,
fél napon át Berzsenyi voltam,
amíg a hajdan erős magyar
romlásnak indult a kortárs kínban.

Majd Sándorral az étteremben
megkóstoltunk többfajta rákot.
Posztolt is erről néhány szelfit,
ezerszámsra gyűltek a lájkok.
Mióta forradalom sincsen,
unatkozik. Túl könnyű minden.
Megjelenik az IKEÁban,
és azt hiszik, hogy ő az Isten.

„Nem erre vágytál?” – kérdem én.
„Nem erre vágytam – mondja ő. –
Ágyból, párnából van elég,
ám szerelemre nincs idő.
Ha minden vélem szelfiző
olvasná bár egy versemet...”
Sándor hát elhallgat, legyint,
és Segesvárra visszamegy.

Egy régen lakatlan szobában
végül csak megvarrtam a szárnyam.
Kellett hozzá a nyelvten is,
meg minden, amit kitaláltam.
Különös volt, hisz benne ültem,
magam körül, és sokan voltam,
mégsem tévedt el még az énem
a változó személyragokban.

Agyament (színes ceruzarajz, 560 × 760 mm, 2012)

Szilágyi Varga Zoltán: Világéletben ámulattal viseltem az ember alkotta tárgyak, eszközök iránt.

Csodálattal nézem a mesterembereket, amint simogatják, tapintják az anyagot, amivel dolgoznak. Legfőképpen a népi kultúra „viseltes”, patinás tárgyai, a gyakorlatiassághoz esztétikai értékek társításával alkotott eszközök izgatnak.

Ilyenek a templomhívők, látogatók koptatta küszöbök, kilincsek, a számtalan megmunkált faeszköz stb.

Ez a vonzódás mindenekelett mezőiségi származásomból, életem első éveinek emlékeiből táplálkozik. Későbbi tanulmányaim pedig megerősítették bennem az emberi találékonyság, a gyakorlatiasság és az esztétikai

igény összekapcsolódásának tisztelőjét.

Bár a mindennapi élet szükségletei keresztülhúzzák néha a terveimet, az Emberi találékonyság relikviái címen rajzsorozatot terveztem. Ennek eddig egyetlen darabja az Agyament címet viselő munkám.

Hogy miért választottam első tárgyként a kerékagyat?

Talán mert szekérben születtem. Édesanyám, bár mindenórás várandós volt, az utolsó pillanatig tüsténkedett az aratáson. Amikor ütött az óra, egy lovas szekér indult el velem a 18 kilométer távolságban lévő Kékesre, ott volt elérhető orvosféle. A szekér zötykölődése kirázott a napvilágra, mielőtt megérkeztünk volna. A vénasszonyok azt suttozták, hogy dadogós leszek. Nem jött be

a jóslatuk – mint később kiderült –, mert a kocsis volt dadogós, ezáltal levette rólam a rontást.

De vissza a kerékagyhoz: azt vettem észre, hogy némely ősi tárgy formája a funkcióján túlmenően egészen másra is hasonlít, így szabad asszociációkra ad lehetőséget. Ez esetben a félig kész rajtot elforgatva olyannak láttam, mint egy romos indiai templomot.

SZEMELVÉNYEK KÖLCSEY FERENC LEVELEIBŐL

A boldog gyermekkor! midőn írunk még gyakorlatlan kezekkel; s küzdünk bár nem tudjuk, miért? nem tudjuk, hová? Ó, az a tapasztalás. Ott van sírja minden álmainknak, kényeinknek; mikor eloszlik sütő heve előtt a sötéttszta, s nem többé fantáziáink bájképeit, csak azt látjuk, ami valósággal van... [...] Megtompultam, édes barátom; most inkább mint valaha, érzem azt. Máskor egy levél barátaitól elverte hidegségemet; s visszajött a fantázia, visszajött az írói lélek: most nem tehetek többé semmit; s szinte fél év múlt el, mióta csak egy kis dal sem jött elő mellyemből. S mi leszén, ha majd a jövő nyár végével a huszonegyedik év is előáll? Ennyit élni; és mégis ily keveset tehetni! Nem többet erről egy szót is... (Döbrentei Gáborhoz – Álmosd, 1814. február 18.)

Irod, hogy hideg vagy és nyugodt. Ó, úgy boldog vagy: ezen hideg nyugalom, a dolgozó háborítatlan bölcsnek nyugalma. Az én állapotom olyan, mint ki a forróság miatt eltompul; elaludt bennem a géniusz, s talán sok időre, s minden csak úgy illett meg, mint a fél álomban hallott szózat. Ne vess édesem, mert lakolok, hogy a poétaleket tíz évvel ezelőtt nem fojtottam el. (Kállay Ferenchez – Álmosd, 1814. március 7.)

Tudok én még most is szeretni, de mennyire különbözik a 24 éves férfinak szerelme a tizennyolc-évesnek lángjától? Ha szívemet a legkeményebb vizsgálatra vonom, kéntelen vagyok megvallani, hogy

szeretem mostani lyányomat is, forrón s az epedésig. S mi az mégis, hogy örömmel megyek innen? Mi az, hogy a hely kedvetlenségeit még jobban érzem azolta? O ez a fő, ez a fő! Nehezen leszek én valaha okos. (Kazinczy Ferenchez, 1814)

Azt gondolnád, hogy szerelmes vagyok; nem, én nem vagyok az, a passiók keresztülmentek már rajtam, s a huszonegy éves férfiú fenntebb s nehezebb tárgyakért esdeklék.

Jaj, neki, ha esdeklése nem lát teljesedést!

A gyermek és az ifjú kialussza bánatjának részegségét, s új tárgyakban veszti el magát. A férfiú nem feled többé, nyugodt külsővel, de terhének nyomását mélyen érezve megy útján elébb-elébb, s a közügy iránt való forróság, s a tiszta szépnak s a tiszta jónak ideális érzete úgy hagyja el lassanként, mint a növendéket a gyermeki Unbefangenheit.

Hagyjuk sorsunknak, hogy akarjon, hogy munkáljon. Hajdan csapongó fantáziával s lángoló kellel azt mondók, hogy szabadok vagyunk, s délcegségünkben hódíthatatlanoknak tartók magunkat, mint a görög poéta Minervát festi.

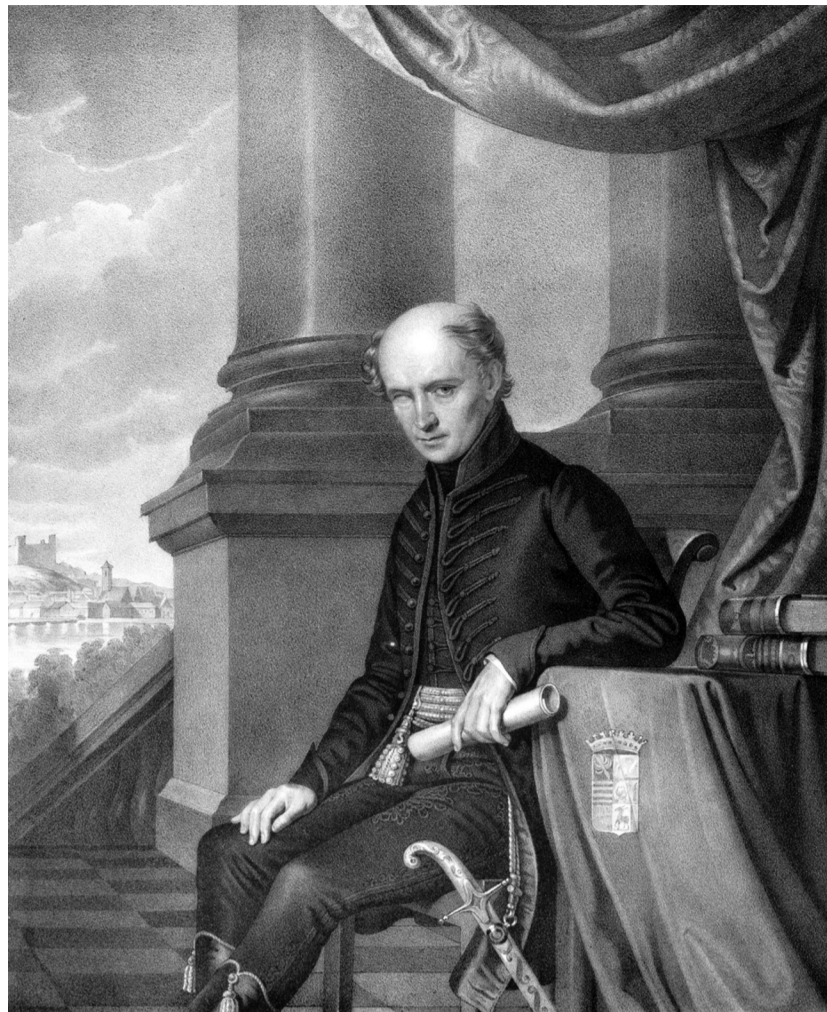
Ideje éreznünk a jármot, s ezen érzés amint egyfelől aláz és lever, úgy másfelől nyugodtan tanít tűrni, s magunkat megadni. (Kállay Ferenchez – Pécel, 1814. július 13.)

Hidd nekem, hogy bizonyos értelemben minden poétát csak a kör-

nyűlmény teszen. (Döbrentei Gáborhoz – Álmosd, 1815. május 3.)

A nyilatkozás, mit a télen valamelyik leveledben tettél, hogy te többet író lenni nem akarsz, bizony nem igazságos nyilatkozás. A te éveid száma éppen az, melyben az írói erő leginkább kulminálhat; s oly készületű férfinak, mint te, s oly nyugalmas házi körülmények közt, bizony írni kell. Ha én egyszer a polgári pályát bevégezem: még akkor remélek valami jót, valami többet, mint eddig, írhatni. Sok szenvedelmet kiérezve, sokat tapasztalva, az életet sokféle helyzetben körültekintve nyugalomban élni: ez csak érett esztendő birtoka. A római előbb keresztül gázol az orbis terrarum hivatalos szélvéseit; küzdött a fórumon, a szenátusban, a comitiumokban; légiókat vezérelt barbarus népek ellen, polgári háborúkat élt keresztül: aztán villájába vonult és tanult és írt. – Ezért az ő irományai más színűek, mint a professzor uraké.

Jaj annak, kinek lelke rövid ifjúság után elvénu! Ötven, hatvan éves testben férfiúilag erős lélek adhat sokat, azaz sok jót. Bizonyos korban sok a szépség, a virág; minek később kell gyümölcsé érne. De boldog is az, ki elég nyugalommal, idővel és készülettel bír írhatni. Az író, ha nagy mívet készít, a jövő korra néz ki; s a jelenkor igazságtalan voltát kevésbé érzí; s a polgári élet embere a jelenben él és mozog; s a jelen nyomasztó voltát egész terhében érezi. (Szemere Pálhoz – Cseke, 1838. március 25.)

Franz Eybl: Kölcsey Ferenc (litográfia)

Forrás: Wikipédia

Kölcsey Ferenc 1823. január 22-én tisztázta le a *Hymnus, a' Magyar nép zivataros századaiból* című költeményének kéziratát Szatmárcsékén. A vers évekkel később, 1829-ben alcím nélkül jelent meg először Kisfaludy Károly *Aurorájában*, majd a teljes címváltozattal 1832-ben, Kölcsey Ferenc első kötetében látott napvilágot – mai szemmel nézve ez döbbenetes súlyt ad egy költői debütötletnek.

A vers megzenesítésére pályázatot írtak ki, melyet Erkel Ferenc szerzeménye nyert meg 1844-ben. A legjobbnak ítélt pályaművet a pesti Nemzeti Színház mutatta be 1844. július 2-án és 9-én, első nyilvános szabadtéri előadása pedig az Óbudai Hajógyárban, a Széchenyi nevével viselő gőzhajó avatásán volt 1844. augusztus 10-én.

Kölcsey versét és Erkel zeneművét immár közel két évszázada nemzeti imádságként éneklék a magyarok, de hivatalos himnusszá csak 1989-ben vált.

Kedves Olvasónk!

Mindannyiunknak vannak kiemelkedő olvasmányélményei, amelyekhez időről időre visszatérünk, és amelyek iránytűként működhetnek életünk során; gyakorta idézzük őket, hivatkozási pontként tekintünk rájuk, jó szívvel ajánljuk barátainknak.

Ha szeretné megosztani velünk az irodalommal és kultúrával kapcsolatos gondolatait, vagy beszámolna a legmeghatározóbb olvasmányélményeiről, emlékezetes színházi előadásokról vagy kiállításokról, írjon a szerkesztoseg@kmtg.hu vagy a **1054 Budapest, Alkotmány utca 12., III. emelet 21.** címre.

A közérdeklődésre leginkább számot tartó, továbbgondolásra készítő írásokat közzétesszük az **OLVASÓINK AJÁNLJÁK** című rovatunkban.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Ágoston Szász Katalin (1996) szerkesztő, kulturális újságíró

Hegyi Damján Domokos (1999) író

Ilyés Krisztinka (1999) író, költő

Kántor Mihály (1974) szakíró

Karinthy Frigyes (1887–1938) író, költő, műfordító

Kölcsey Ferenc (1790–1838) költő, politikus, nyelvújító

Orbán János Dénes (1973) Magyarország Babérkoszorúja-díjas költő, író, szerkesztő

Polgár Kristóf (1997) költő, író

Sinkó Adrienn (1980) költő, író

Szentmártoni János (1975) József Attila-díjas költő, író

Szondy-Adorján György (1971) költő, író

Fotó: Szilágyi Róza Tekla

Az Előretolt Helyőrség hasábjain most a Balázs Béla-díjas **SZILÁGYI V. ZOLTÁN** grafikáiból és néhány filmjének rajzaiból tekinthető meg egy válogatás. A grafikák mellett az alkotó saját megjegyzései, a munkák történetét, hátterét és a mögöttük rejlő gondolatiságot összefoglaló sorai olvashatók. Az animálás folyamatából kiragadott állóképek pedig jól szemléltetik, hogy lírai, keserű és játékos szimbólumokból építkező rajzfilmjei a médium természetét meghazudtolva szinte egyedülálló művészeti alkotásokként értelmezhető, a legfinomabb részletekig kidolgozott grafikák sorozatából fűződnek össze.

Szilágyi V. Zoltán 1951. június 23-án született a beszterce-naszódi Kékesen. Erdélyi magyar grafikusmű-

vész, rajzfilmrendező. 1970-ben végezte el a marosvásárhelyi Képzőművészeti Középiszkolát, majd 1976-ban a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola grafika szakán szerzett diplomát. 1976–1985 között a bukaresti Animafilm rajzfilmstúdió munkatársaként dolgozott. 1984–1986 között a bukaresti Ion Luca Caragiale Színház- és Filmművészeti Főiskola rajzfilmrendezői szakán tanult.

Romániában több sorozatfilm, díszletezés, figuratervezés, filmgrafika után írt és rendezett három szerzői rajzfilmet, amelyek bekerültek a New York-i Museum of Modern Art gyűjteményébe.

Grafikusként több csoportos kiállításon vett részt, könyvterveket, borítókát, címlapokat és illusztrációkat készített a Kriterion, a Ion Creangă, a Meridiane és a Didactica kiadónak. Az 1970-es évekből romániai grafika egyik megújítójának tartják, a montázsok sajátos alkalmazásának és virtuóz rajztechnikájának köszönhetően. 1987-ben települt át Magyarországra, 1992-ben megkapta a Balázs Béla-díjat. 2015 márciusáig a Kecskeméti Rajzfilmstúdió művészgrafikusként és filmrendezőjeként dolgozott, azóta pedig szabadúszóként jegyzi egyéni filmjeit.

Filmjei számos fesztivál versenyprogramjában szerepeltek – többek között a németországi Berlinálén és a franciaországi Annecy International Animation Film Festivalon – számos díjat és fődíjat nyertek el, többek között a bilbaói Aranymedvét.

Szilágyi V. Zoltán képei által látni tanulhatunk – több ez, mint csupán egy szempont, több mint egy perspektíva vagy horizont: a gesztuson túlmutató állapot örök áldása ez. Látva látni – kézfejek ráncaiban az élet múlását, egy ember vagy egy nemzet sorsát, egyszerű gesztusokon túlmutató hitet, a békére találás gyalogösvényeit. Esmélet és felismerés – az egyik a veszteség döbbenetét, a másik a megtalálás örömét hordozza, ezek között válnak képpé az ismerősök arcvonásai, a mozdulatokból és tétovázásokból születő végzet vagy az elmúlás ormóttan tréfája: a kopás. A tárgyaké, a testé, a távlatoké. Szinte vigaszként kínálja a gondolkodás lehetőségét, sóhajtozás vagy bosszankodás helyett csodálkozni hív. A mégis művészete ez.

LEGTÖBBJE VADÁSZATOT VAGY BACCHANÁLIÁT ÁBRÁZOLT

Hegyí Damján Domokos

A falakon hatalmas képek lógtak, legtöbbje vadászatot vagy bacchanáliát ábrázolt. Parókás, harisnyás férfiak egyik lábukra állva tartották az agyonlőtt szárnyasokat, fadjot, récét, ludat, miegymást. A puska általában valamilyen kitüntetett helyen volt; nemegyszer a hozzáértő művészek fallikus szimbólumként ábrázolták. Vagy éppen: temérdek meztelen ember egymásnak borulva, kivillanó nemi szervek, buján a combon hagyott vörös posztók. Egy-egy főbb szereplőn virágkoszorú. Boroskancsók, hússok, szőlők. Kifinomult ecsetvonás, markáns színhasználat jellemezte mindegyiket, nem is csoda, hiszen egyetlen festőtől származtak.

Ahol nem kép díszelgett, ott mindenféle barokkos rozetta vonta el a figyelmet, arany színű jó nagy adag harsányságot kölcsönzött az egész helyiségnek. A falak főszeplője azonban egyértelműen a hatalmasnál is hatalmasabb ablak volt, amelyen most úgy szűrődött be az augusztusi késő délután fénye, mintha meg akarná fullasztani a szerencsétlen halandót.

A padlót óriás perzsaszőnyeg fedte, nem lehetett a parkettára lépni, az emberek rendszerint csak a puha sercenést hallották a közeledő lába alatt. A bútorok íve chippendale stílusukhoz híven ide-oda kanyarodott, úgy néztek ki, mintha táncolnának. Az asztalon félig üres borosüveg figyelt, mellette díszes üvegpohár. Középen gyertyatartó, a hozzá járó gyertyacsonkkal.

Öt szék állt a terem véletlenszerű pontjain, az egyik, egy olyanon, amelyre kerek volt erősítve, báró Lánczy Emmánuel ült. Nyakán kalitkaszzerű merevítő, feje mögött párna, oldalra kinyújtva megszámlálhatatlan bot, melyek kipeckelték kezét-lábát. Törzse a támlához szíjazva. Szinte csak a szemét tudta mozgatni, bár a többi tagját nem is akarta, mert a legkisebb mozgás közvetlen következménye ájulás lett volna.

Ült és várt, szinte levegőt sem vett. Néha elkalandozott egy-egy, a nap által megvilágított, táncoló porszemcsén.

Egyre erősödő léptek zajára lett figyelmes. Több lábé. Az egyik markánsabb, dobogósabb, minden bizonnyal egy férfié. A többi apróbb, sűrűbb. Ezek meg valószínűleg nőké. A léptek egyre erősödtek, míg nem a robusztus ajtó kitért. Russoo, a házi mágus lépett be rajta hat igen dekoratív, parókás, hatalmas szoknyát viselő leányka társaságában.

Hát itt vagytok, drágáim, vigyorgott el Lánczy. A szemén kívül csak az arcizmait tudta mozgatni. Russoo meghajolt, aztán azt mondta: Méltóságos uram, amíg kiválasztja a fogára való fehérrépet, addig én hoznám is a felszerelést a ceremóniához.

A varázsló eltávozott, addig a hat lány felsorakozott egymás mellé. A legkülönbébben néztek ki, hogy Lánczy minél szélesebb kínálatból tudjon válogatni. Egyik szebb volt, mint a másik. Végigmérte mindegyiket tetőtől talpig, közben végig vigyorgott. Egyszer csak megszólalt: Remélem, tudjátok, akit kiválasztok, azt a holnapi naptól gazdaggá teszem, arról nem is beszélve, hogy a gyönyör egy egészen különleges és intenzív formáját fogja átélteni.

Erre a kisasszonyok összenéztek, kelletlen mosolyt erőltettek az arcukra.

Pont kiválasztotta a neki legjobban tetszőt, egy közepes termetű, hófehér bőrű, vörös hajú szeplőst, amikor Russoo visszatért a szerzámaival. Egyik kezében kalapács egyetlen darab hosszú szöggel, a másikban pedig egy T alakú cső, melynek leágazása végén egy dobozka lógott, kicsiny, nyitott, lifegő ajtócskával.

Őrök jelentek meg. Kikísérték a többi lánykát a kastélyból. Russoo egy másik székét háttal fordított a bárónak, erre ültette le a kiválasztottat, akit egyébként Katalinnak hívtak.

Russoo megkínálta borral, az készségesen el is fogadta, egy húzásra lehajtotta a poharat, aztán Russoo azt mondta, hogy csak lazítson, szép hölgy, dőljön hátra, kezét helyezze a combocskájára, majd intézek én mindent. Ne tes-

Via-dal III. (száraz pasztell, 500 x 650 mm, 1993)

sék félni, egy kis ütést fog érezni a tarkócskáján, aztán elalszik. Vér nem lesz. Kegyedhez csatlakoztatok egy csövet, amin keresztül érezni fogják egymást a nagyságos úrral, aztán kezdődnek majd a gyönyörök. Megragadta a szöveget és a kalapácsot, leguggolt Katalin háta mögé, odatette a szög hegyét, ahol a csodaszép hattyúnyak meg a koponya találkozott, aztán rásújtott a kalapáccsal. Katalin elájult, és már ömleni kezdett a vér, egy kicsi le is csöpögött, de Russoo gyors mozdulattal betömte a lyukat a T alakú cső egyik végével. Ezután odalépett a báróhoz azzal a megjegyzéssel: Hát, méltóságos uram, megint eljött az ideje, hogy felnyissam, de ne tessék izgulni, most sem lesz semmi baj.

Szép lassan, óvatosan felhajtotta a parókáját, a kopasz feje alján, nagyjából azon a helyen, ahol Katalinba fúródott a cső, megcsillant egy kis ezüstös téglalap, melyre retesz volt rögzítve. Russoo kinyitotta a reteszt,

felnyitotta a kis téglalapot. A báró azonnal álomba zuhant. Ez a kis vasdarab egy nagy lyukat volt hivatott elrejtetni, amit Russoo egyből betömött a T alakú cső másik felével.

A dobozkát lelógatta Lánczy és Katalin közé a levegőbe. Egyik zsebéből tégelyt vett elő. Lecsavarta a tetejét, és felcsípett egy kis varázsfüvet, betette a dobozkába, aztán bezárta az ajtaját. Gyufát tartott alá, azzal melegítette, amíg teljesen el nem égett. A csőben egészen halvány, sárga levegő jelent meg, szétáradt a T minden irányába. Vér tényleg nem folyt a csőbe, nyilván valami varázslat folytán.

Bizonyára elkezdődött már, csak hogy ebből az egyszerű halandó nem láthat semmit, az egyetlen kapaszkodót a zseborája nyújthatta. Öt percig tartott az aktus. Amint letelt az idő, ismét munkához látott. A csövet először Lánczyból húzta ki, aki nyögött egy hatalmasat. Gyor-

san kendőt szorított a reteszhez, utána kirántotta a kisasszonyból is, az meg sóhajtott, felpattant, de egyből visszazuhant a fotelba. Russoo rögtön odatette a vérző tarkóhoz a kendőt, azzal a kommentárral, hogy ne tessék félni, hipp-hopp, és már el is állt a vérzés.

Katalin szeme csillogott, feje tiszta vörös volt, tényleg úgy nézett ki, mint aki most élte át élete legnagyobb orgazmusát. A mágus várt egy darabig, amíg magához tért, majd azt mondta, hogy köszönjük szépen, a méltóságos úrnak most pihennie kell, és ha jól látom, kegyednek is, elő is van készítve a vendégszoba kegyednek, tessék befáradni.

Az örök megmutatták a baldachinos ágyas szobát. Russoo felsóhajtott, olyan jó munka utáni sóhaj volt ez, aztán visszavitte a T alakú csövet a helyére.

Lánczy ugyanott maradt, ugyanolyan pozícióban, mozdulatlanul.

Via-dal II. (száraz pasztell, 500 x 650 mm, 1993)

Szilágyi V. Zoltán: A Via-dal sorozat esetében a kiindulópont, esemény a személyesen megélt nimesi bikaviadal, melyet a római kori arénában rendeztek.

Akkoriban *A majmok kastélya* egész estés rajzfilm art direktoraként tevékenykedtem a Montpellier-től északra található La Fabrique stúdióban. Hétfőként bejártam a környéket, így keveredtem a bikaviadatok rendezéséről híres Nimes városába.

Ha visszatekintünk a történelemben, úgy tűnik, az emberiség történetét áldozatként megölt bikák vére kíséri végig. Az egyiptomi, krétai, görög-római, majd a zsidó-keresztény kultúrákban mindvégig jelen van a bika szimbóluma.

Az emberek egy része szerint a bikaviadatok a spanyol, portugál, katalán kultúrkörben a nemzeti identitás részét képezik, másik részük pedig azt vallja, hogy értelmetlen és véres sportról van szó. Goya leg-híresebb képein örökítette meg a bikaviadalkat, és Hemingway-t is lenyűgözték a viadalkok.

Mint később megtudtam, a magyar néphagyományban is jelen van a bika motívuma.

Az ifjú táltosnak egyik próbatétele során a fekete bika képében megjelenő öreg táltossal kellett megvívnia, hogy elnyerje az idős ellenfél bölcsességét, erejét.

Ezek a hézagoss ismeretek (mármint részemről): a bikaviadal látványa, koreográfiája, az előre megtervezett végkimenetelű esemény, amely mindahányszor őrzöngésbe kergeti az értő közönséget, a magamfajta szemlélődőt pedig a kétségbeeséssel szomszédos izgalomba, mind-mind csak ürügyként szolgáltak a pasztellképek rajzolásokor.

Az élmény arra ösztönzött, hogy keressék a saját lelkületemben az étellel, a halállal, a küzdelemmel, az emberi tartással, a legyőzendő áldozat iránti tisztelettel, a közösséghez tartozással kapcsolatos érzületeket és engedjem át magam a téma megragadásának, magamévá tételének.

vers

Polgár Kristóf

Randevú
egy kelet-európai bárban

Kacér női suttogás, guillotine.
Azok a végtelen konyaktengerek,
nemzetközi vizek. Néha más
gálya is céltalanul erre téved.
Olyankor félvállról üdvözljük
egymást. Biztos találkoztunk
már valahol.

Formák vagyunk egy halvány, piros
masszában, ahol hang csak
lustán terjed, romlásnak indult a
légellenállás és a gravitáció.
Esélye sincs tudatnak.

Alkatra karesú, mint lázmérő.
Egyébként könnyed, teljajkú szépség.
Nyála higany, nyelve félig buzogány.
Szemét közben végig nyitva tartja.
Januárra a csinos cipókról
lekopik a vaníliás cukor.

Sinkó Adrienn

Mandarinok

Mandarint pucolok. A nagy gerezdeket ketté szabom.
Türelmetlen, pufók kezek nyúlnak érte. Kimagozom.
Egyiket másikra tömi, szájsücsökben csurran a lé,
lábával ritmust kalimpál, fejével is táncol mellé.
Míntha a mandarin volna az egész nagy, kerek világ,
s nem várhat, be kell habzsolni azonnal, felét legalább!

Mandarint pucolok. A nagy gerezdeket ketté szabom.
Bizonytalan, csontos kezek nyúlnak érte. Kimagozom.
Komótosan, bólogatva rágja, törli zsebkendővel
szája csücskét. Közben mesél. Úgyis elfogy majd idővel.
Míntha minden kis gerezddel az életét venné számba.
Megette már javát. Jó lenne hinni, hogy nem hiába.
Ami maradt, nem kívánja. Vajon mennyi van még hátra?
Bele-belenéz a tálba. De holnapra nem hagy. Hátha...

Naptárfordításra

Illúzió csak az idő. Hógömbjében
sikkantunk nyakunkba hulló, új pihéknek,
pedig üvegbörtönünk kavargásában
öröktől fogva köröttünk pilinkélnek.

Via-dal I. (száraz pasztell, 500 × 650 mm, 1993)

Ilyés Krisztinka

családi fotó

nem értettem, miért csak te
homályosodsz egyre jobban azon
a szétfaricskált színes képen
(én ragasztottam össze,
egy darabja hiányzik)

melletted állok, mosolygok rád,
te végig előre nézel, bele a kamerába,
komoly az arcod, tudod, ez az utolsó,
amit nekem hagysz magadból

feleslegesen kérdezem,
miért nem maradsz rajta,
– talpad nyoma is ott maradt –
az emberről mindig leszaggatják
a kérdés alakzatjait,
csak az marad meg,
amit nem mersz kimondani.

együtt m-al

kedveljük-e mi egymást
annyira, hogy ne legyen
teher lemondani a külvilágról

tüdőnyi hazugságokat
lopunk a virágosedényekbe,
tölcsért formáló kezünkbe
ordítjuk szerelmünket

nincs menekülés, bezárt ajtók mögött
sebes érintések roppanásaiban
összegyűl vérünk bora,
fejvesztve isszuk, isszuk magunkat

Álomban halottal

van-e közünk egymáshoz,
ha fenyegetéseink összeborulnak
a vadalmafa alatt?

ordít a százéves rádió,
és százéves embereket
bomlaszt a reszkető kéz.

kórós szenvedélyeket
ürít a robbanás,
eltűntek a pirosruhás nők,
rúzfoltjaikkal keveredik
a felejtés nyoma

dörög az ég az istenektől,
és én csak egyre gondolok:
megújulást jelent
álomban halottal hálni?

József Attila emlékére (színes ceruzarajz, 570 × 515 mm, 2002)

Szilágyi V. Zoltán: 2001 tavaszán az indulásának 75. évfordulóját ünneplő kolozsvári Korunk folyóirat körkérdeést intézett több mint száz költőhöz, irodalomtörténészhez, irodalomkritikushoz.

Nevezék meg a XX. század tíz legszebb magyar versét.

A szavazatok alapján kialakult sorrend tíz első versét illusztrációk kíséretében egy külön lapszám közölte. A szerkesztőség az illusztrációk elkészítésére a Korunk Galériában valamikor is kiállító művészek közül válogatott és kérte fel őket. Ily módon kaptam én is a felkérést.

A helyezett versek közül József Attila Esmélet című költeményét választottam.

Úgy döntöttem: nem engedek a kísértésnek, hogy a vers kétségkívül megkapó világából műfordítsak a képzőművészet nyelvére, hanem megfogalmazom az eszmélésem utáni, bennem kialakult víziót József Attiláról. Attila, amint madárkaként gubbaszt egy véges vasúti sínen.

Ideemelem az illusztrációk kiállítása után megjelent kritikából a rajzomra vonatkozó részt:

„Szilágyi V. Zoltán Kecskeméten élő grafikus, rajzfilmrendező Esmélet című bámulatos pontosságú technikával készült rajza e kiállítás emblémája is lehetne. A kozmoszba taszító sín akár a semmi ága József Attila gondolatvilágában. Egyik legkifejezőbb mű, amely a vizuális művésznek a költői életműre való maximális ráhangolódását jeleníti meg. A költői mondanók áthangolása a vonalakkal kifejezhető érzékenység és képzelet jelrendszerére olyan próbálkozás, amely egyfajta gondolati azonosulást feltételez.” (Lőrincz Ildikó, Korunk, 2005. VI. évfolyam, 2. szám, 20.)

Karinthy Frigyes

Férfitársam

Férfitársam,
 Ki rekedt susogással, közelhajolva,
 Az uccán pénzt ajánlasz a nőknek,
 Nyomorult
 Te nem érzed a lehelleted,
 Te talán nem is tudod, hogy a te
 lehelletedtől vált bűzössé
 a rózsakehely
 És a kipattanó jázmin szerte a világon
 Mit tettél boldogtalan, te nem tudod
 Borzasztó
 Te vagy az oka, hogy keserű lett
 ...a boldog, csodálkozó nevetés
 Miattad köpi ki undorral az édes
 cseresznyét legörbülő szájunk,
 mert mindegyikbe odapetézted
 kukacodat,
 Tőled tanulta meg a pipacs, hogy
 pusztító mákonyt hord kelyhében
 És a vipera, hogy a foga mérges,
 Te adtál kést és bombát a szép kis
 gyermek kezébe,
 Neked köszönheti a tiszta szomjúság,
 Ki gyanútlan kínál édes bort friss
 harmatért
 az ostoba gőg kalmártekintetét
 gyanakvó pillák alól
 s a nyálat, amit szemébe köp
 a fenevaddá dühített asszony
 S a tört, amit szívébe vág
 Neked az utálatos pirosítót
 S a kéjpoklot hazudó szemfestéket –
 Te rondítottad be Agricola édes ligeteit
 S az édesen fütyörésző pásztorsípba
 te dugtál recsegő kavicsot,
 A szerelem tiszta esszenciáját, isten
 ajándékát te mocskoltad ihatatlanná
 És téged vádolkak a háborúval is
 És hogy gyűlölik egymást az egymásért
 epedő népek e Földön
 És ha Európa összeomlik s vigyorgó
 sárga kutyák lepik el romjait is,
 Azzal is téged vádolkak.
 Szegény nyomorult,
 Nem gyűlöllek én,
 Elfordulok, ne lássam;
 Idd meg, amit főztél:
 A nadragulyát.

Pitypang

Kezed felé
 Kezed, hajad felé
 Kezed, hajad, szemed felé
 Kezed, hajad, szemed, szoknyád felé
 Mit kapkodok?! – mindegyre kérded,
 Hol bosszús-hangosan, hol fejcsóválva, némán –

Mért nem szelíden símogatva
 Ahogy szokás, ahogy mások teszik,
 Miért kapkodva, csillogó szemekkel
 És mit nevetek hozzá – szemtelenség!
 Ilyen csunyán, fülsértő élesen!
 Eh, rögtön itthagysz, vagy kezemreütsz!
 Pitypang, ne hagyj itt,
 Inkább megmondom
 Megmondom – várj, füledbe súgom,
 Hajtsd félre azt a tincset.

Kezed felé
 Kezed, hajad felé
 Kezed, hajad, szemed felé
 Kezed, hajad, szemed, szoknyád felé
 Mi kapkod így – hát mégse jut eszedbe?
 Mi kapkod így – még mindig nem tudod?
 Pedig ily bosszús arccal
 Próbálsz elhárítani akkor is
 Hajad, szemed, szoknyád lefogva.

Porzód felé
 Porzód, bibéd felé
 Porzód, bibéd, szárad felé
 Porzód, bibéd, szárad, szirmod felé
 Mi kapkod így, pitypang? – A szél!
 A szél, a szél, a szemtelen bolond szél
 Vígán visítva bosszúságodon.

Pitypang, mi lesz?
 Ez még csak a szellő
 Ez még csak kapkod és fütyörész
 De én még nem is beszéltem neked a családomról
 Hallod-e, hé!
 Füttös Zivatar Úr volt az apám – anyám az a híres
 arkanzaszi
 Tájfún
 Tölcséres vihar a sógorom –
 Pitypangpehely, kavarogtál-e már ziláltan – alélva
 Felhőbefúró forgószél tetején?

Jobb lesz, ha nem ütsz a kezemre.

Nihil

Recitativ

Utoljára még elmentem volt szeretőmhöz
 És beszélgettem vele a lépcsőházban:
 Bementünk, mert kint nagyon fúj a szél
 És kemény csöppek estek.

Végleg elbucszunk, már nem szeretem:
 Aztán lementem a Rottenbiller-utcán,
 Vettem gesztenyét, de nem tudtam lenyelni,
 Találkoztam Bíró barátommal.

Bíró beszélt a neo-impresszionizmusról,
 Én mondtam: mindent abba kell hagyni:
 A művészetnek ne legyenek korlátai –
 Se ütem, se vonal, se szín.

Vagyis az a művészet, amit az ember gondol,
 És ha nem gondol semmit, az is művészet –
 És ha csak érez valamit, az is művészet
 És ha neked nem, hát nekem.

És ha neked ez nem képez művészetet
 Kedves Ernő: hát akkor nem művészet –
 Nem is az a fontos, hogy művészet-e
 Vagy sem; – nem az a fontos.

És ha ez nem művészet: hát nem az,
 De akkor nem is kell művészet –
 Mert az a fontos, hogy figyeljenek
 Az emberek és jól érezzék magukat.

Bíró dühösen ott maradt az utcán,
 Én meg bementem egy kávéházba:
 Akkor egy szélroham jött veszekedve
 És bevágta az ajtót.

A szélnek mondtam egy gorombaságot,
 Kávét ittam és olvastam egy lapot:
 Valami cikk volt a versköltészet céljáról,
 De nem egyeztem meg vele.

Ja igaz: a lépcsőházból lejövet
 (Még ott, volt szeretőmnél) arra gondoltam,
 Hogy most meg kellene dögölni
 És kiölni a nyelvemet.

Vak tyúk is talál szeget (színes ceruzarajz, 340 × 480 mm, 1995)

Szilágyi V. Zoltán: A közmondás eredeti formája vak tyúk is talál szeget.

Jelentése szerint véletlenszerűen is el lehet érni eredményeket (de ritkábban).

Az is bizonyítja, hogy nem igazán bíztam életem során a közmondás igazában, hogy az első alkalommal, amikor a rajzom címéhez – amely eredetileg *Teríték* volt – ötletesebbet kerestem, akkor a közmondás utolsó szavát szemetről szegetre változtattam.

Az ötlet nem véletlenül ugrott be. A szöveget a L'art pour l'art társulat Vastyúk is talál szeget produkciójából kölcsönöztem, mert viccességével kívántam elütni a rajz drámaiságát.

Egy parajdi alkotótábor alkalmával bejártam a Sóvidék falvait. Ez még a jegyrendszerrel működő diktátoros időkben volt. Atyha, amely település már-már elnéptelenedett, a ceaușescui falurombolás tervének része lett.

Egy láthatóan szegény ház felzött udvarán nézelődtem, szomorúan szembesülve egy valamikori virágzó parasztagdaság romlásának jeleivel: üres istálló, csűr, foghíjas tornácdeszkák... Viszont lábaim előtt két-háromhetes csirkék tapicskoltak egy lepattogott mázas pléhtányér körül. A csibék lába nyoma, mint sok kicsi Mercedes-embléma a sárrétegben. Sárga csőrükkel rá-rákoppintottak a tányérra, pedig abban nem áztatott dara, hanem egy maréknyi rozsdás, de újra kiegyenesített szeg volt.

Az idős gazda elkorhadt deszkákból húzogatta ki a szegeket, hogy újra munkára foghassa őket. Volt mit tatarozni a ház körül.

A kép új címével változott a kép megfejtéséhez vezető ösvény is. A tényleges teríték egy zsebkezdőnyi abroszon, a koszos tányér, étek, rozsdás szegek csendes-költői képe helyett egy, a valóságot kicsit elviccelő, bár valószínűleg kesernyesebb interpretációhoz vezet.

Ujj a lap alatt

2020 LEGJOBBAN VÁRT
JÁTÉKAI

Kántor Mihály

Bár decemberben a PC Guru és a Gamestar magazinok megszűnésével 27 év után szinte teljesen lezárult a magyarországi nyomtatott játéksajtó története, az élet azonban nem áll meg. Az ideai esztendő számos izgalmas új címet és több régi visszatérőt is tartogat. S bár hivatalosan még nem erősítették meg, de elképzelhető, hogy karácsonyra az új Xbox és PlayStation 5 konzolok is a boltokba kerülnek. Rendhagyó évnek nézünk hát elébe, ezért érdemes áttekinteni, melyek lesznek azok a játékok, amelyekre oda kell figyelni.

Moons of Madness

Az év első izgalmas darabja egy belsónézetes, történetközpontú sci-fi borzongatás, amely bár a jövőbe kalauzol bennünket, eredete a harmincas évek amerikai irodalmához nyúl vissza. A Mars és holdjainak felfedezése során a kolonizációért felelős Orochi társaság értelmes élet ősi jeleire bukkan a bolygón, ám ahelyett, hogy ezt nyilvánosságra hoznák, maguk kezdenek el kísérletezni a leletekkel. Erőfeszítéseik pedig Howard Philips Lovecraft novelláinak kozmikus horrorjait keltik életre, melyek jobb esetben tébolyhoz, rosszabb esetben pusztuláshoz vezetnek.

Platformok: PC, PlayStation 4, Xbox One

Journey to the Savage Planet

Nem minden új és idegen világ kell hogy fenyegető legyen, ezt bizonyítja a Typhoon Studios játéka is. Ebben a lenyűgöző, vidám színekkel és játékos látványvilággal fűszerezett kalandjátékban egy felfedezőt alakítunk, akit megbízói szerényen felszerelve dobunk le egy szelídítetlen, vadregényes planétára. Itt az lesz a feladatunk, hogy feltérképezzük a világot, katalogizáljuk a különböző életformákat és végül

meghatározzuk, hogy a bolygó alkalmas lenne-e az emberi életre vagy sem.

Platformok: PlayStation 4

The Suicide of Rachel Foster

A beszédes című kalandjáték főhősnője tíz év után, a montanai hóvihar közepette tér vissza a családi hotelbe, melyet nemrég elhunyt, elhidegült apja hagyott hátra. Az üres szálloda folyosóin barangolva a múlt árnyai lassan rátelepsznek, a kint fokozódó vihar miatt pedig kénytelen tovább maradni, mint ameddig szeretett volna. Egy, a hotelben korábban öngyilkosságot elkövetett várandós nő rejtélye egyre inkább a hatalmába keríti, és úgy tűnik, ennek megfejtése hordozza szabadulása kulcsát is.

Platformok: PC, PlayStation 4, Xbox One

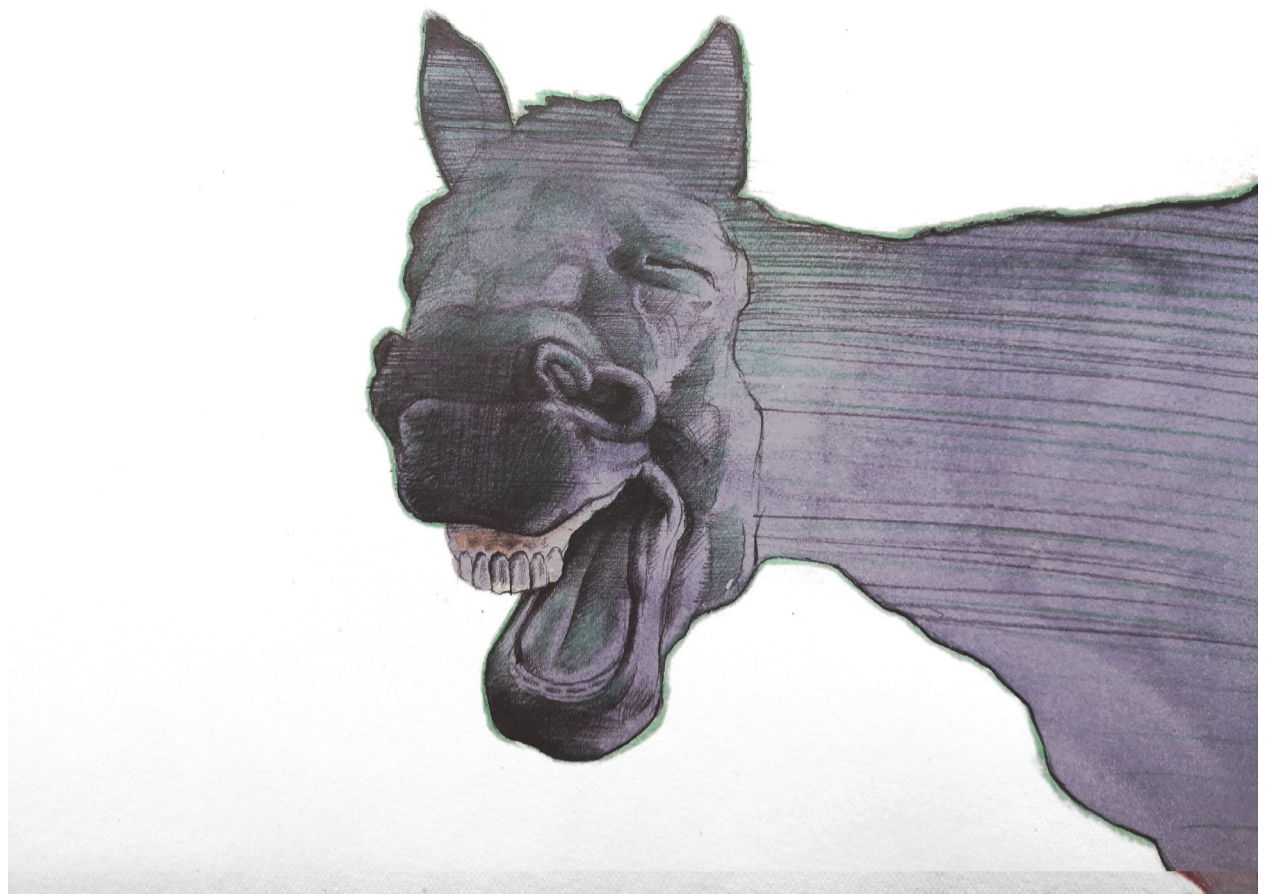
Iron Man VR

A 2018-as *Marvel's Spider-Man* óta nem készült nagyszabású játék a kiadó képregényhőseiről, ám az ideai esztendő mindjárt duplán is pótolja a hiányosságot. Az első darab Tony Stark, azaz Vasember kalandjait dolgozza fel egy virtuális valóságban, akciójáték formájában. Tony repülő páncéljába bújva manőverezhetünk az égbolton, és a beépített fegyverrendszerekkel különféle ellenfeleket apríthatunk a legváratosabb módokon. Az előzetes láttán bátran leszögezhetjük, hogy a szó szoros értelmében szédítő élményben lesz részünk.

Platformok: PlayStation 4

Half-Life Alyx VR

Nem maradnak virtuális élmény nélkül a PC-tulajdonosok sem. A Valve 1998-ban indult sci-fi akciójáték-sorozata váratlan és családást keltő hirtelenséggel ért véget 2007-ben. S bár a folytatást töretlenül követelő rajongók nem biztos, hogy

Aréna - rajzfilm (ceruzarajz, akvarell, 29,99 × 22,51 cm, 1982)

ilyen visszatérésre számítottak, a Valve nemcsak őket célozza meg. A második rész előzményeként szolgáló játék történetének hőse egy fiatal nő Alyx Vance, aki édesapjával karöltve a maga módján veszi fel a harcot az elnyomó Combine cég álcája mögött megbújó földönkívüliekkel.

Platformok: PC

Resident Evil 3 Remake

A tavalyi év egyik legkiválóbb játéka az 1998-as *Resident Evil 2* teljesen átdolgozott felújítása volt. A siker a kiadót is meglepte, így nem csoda, hogy nagyjából egy évvel később máris előállnak a harmadik rész ráncfelvarrt feldolgozásával. A helyszín ismét a középnegyati Raccoon City városa, mely a Védernyő vállalat áldatlan tevékenységének köszönhetően egy zombijárvány áldozata lett. Az újabb lidérces éjszaka főszereplője ezúttal Jill Valentine rendőr, akinek a nyomában a cég megállíthatatlan biofegyvere, a Nemezis lohol.

Platformok: PC, PlayStation 4, Xbox One

Cyberpunk 2077

A kilencvenes években megjelent asztali szerepjáték, a *Cyberpunk 2020* alapján készített játék annak a lengyel stúdiónak a munkája, amelyik a *Witcher* sorozattal aratott osztatlan sikert szinte minden létező platformon. A futurisztikus kaland William Gibson és Neal Stephenson regényeiben lefestett disztópikus jövőbe kalauzol bennünket, ahol a világot megacégek uralják, a társadalmi megosztottság óriási, a technológia beköltözött az emberek testébe, az

információ pedig a legértékesebb valuta.

Platformok: PC, PlayStation 4, Xbox One

Marvel's Avengers

A *Bosszúállók* hősei végre abban a formában kerülnek játékos feldolgozásra, ami igazán méltó az adottságaikhoz. A Crystal Dynamics ígérete szerint az egyedül és kooperatív módban is futtatható játékban Amerika kapitány, Thor, Vasember, Hulk, Fekete Özvegy és Kamala Khan is választható karakter lesz. Mivel azonban a játékot élő szolgáltatásnak tervezik, nem kizárt, hogy a megjelenés után újabb hősökkel is bővíül majd a szereposztás.

Platformok: PC, PlayStation 4, Xbox One

Last of Us Part 2

A PlayStation 3 egyik utolsó nagy dobása volt a 2013-as *Last of Us*, melyet több forrás is egész egyszerűen a világ egyik legjobb játékának titulált. A gyilkos gombafertőzés által megtizedelt emberiség és a természet által visszahódított egykori városok biztosítottak kulisszát egy, a kislányát elveszített keserű férfi és a vérében az immunitást hordozó fiatal lány megható és néha megrázó drámájának. Az öt évvel később játszó folytatás már csak azért is érdekes, mert az előzmény elképesztően bátor módon egy kegyes, de sokáig nem fenntartható hazugsággal ért véget.

Platformok: PlayStation 4

Ghost of Tsushima

A nyílt világú, külső nézetes lopakodós akciójáték a feudális Japánba

repít vissza bennünket. A Tsushima sziget utolsó samurájának bőrében kell helyt állnunk az 1270-es első mongol invázió idején érkező megszállókkal szemben. A játék egyik sajátossága, hogy kijelölt tájékozódási pontok nélkül, kedvünkre fedezhetjük majd fel a világot. Emellett el kell sajátítanunk a Szellem harci technikáit, amely az egyetlen módja annak, hogy egymagunk szállhassunk harcba az elsöprő túlerővel.

Platformok: PlayStation 4

Halo Infinite

Az Xbox-konzolok egyik legerősebb húzócémeinek számító Halo sorozat – az egyéb műfajokba tett rövidéletű kirándulásokat leszámítva – egy ideje már parkoló pályán vesztegel. A fősodorként szolgáló Reclaimer saga és annak főszereplője, Master Chief azonban idén visszatér a gyűrűvilágokra, hogy a fejlesztők bevallása szerint „az emberiség megmentésének legnagyobb kalandjára” invitáljon bennünket. A sci-fi akciójátékból eddig bemutatott előzetes lenyűgöző látványt ígér, ami vélhetően az új generációs konzolon tud majd igazán kiteljesedni.

Platformok: Xbox One

A lista természetesen nem teljes, sok izgalmas, ám eddig kevesebb reflektorfényt kapott játék is felszlik a horizonton. A pontos megjelenési dátumok és komoly marketingköltség hiányában dolgozó kisebb stúdiók legnagyobb fegyvertényüket, az innovációt bevetve idén is biztosan számos meglepetést tartogatnak majd számunkra.

Kő kövön (színes ceruzarajz, 500 × 650 mm, 2004)

Szilágyi V. Zoltán: A szeretet – szenvedés! A szenvedés – szeretet!

Hit ügyében szemérmes vagyok, és ózdkodom mindennemű tételszerű kinyilatkoztatástól.

Annál is inkább, mert az útkeresztzodéseknél felállított kereszték: kőből, fából, pléhből a napi gyakorlatban mindenekelőtt a tájékozódás segítésére szolgáltak a földrajzi tájegységek végének/kezdetének jelzésével. Ilyen egység: falu, tanya, mező, szántó, birtok, gyepe stb.

Az urbanizációval ezek már településen belülre esnek és csak a régi településhatárok emlékét őrzik. A magaslatra állított kereszték a magasság és mélység határát voltak hivatottak jelezni. Ezek már a lelki élet értékeire is figyelmeztetnek, segítik az önmeghatározást. Választ adnak hollétünkre, jelzik, hogy erőfeszítéseink révén milyen magasra

jutottunk és még milyen határtalan magasság van fölöttünk.

A kőkereszt motívuma az állandó nyitott szemmel járás által került a látóterembe.

Rendeltetésszerű funkcióját már régen nem tudja betölteni, oly mértékben megváltoztak az eredeti földrajzi tájegységek határai, viszont az idő múlásával léte új és fontos üzenettel gazdagodott.

Ennek felismerése késztetett arra, hogy megrajzoljam a képet. Az az izgalmas számomra, hogy egy szellemi, szavakkal nehezen kifejezhető szféra, mely az emberiségért hozott áldozatról, a szenvedésről és a szeretetről szól, hogyan ábrázolódik egy sokak által élettelennek aposztrofált kőszoborban. Hogyan maradt meg napjainkig, és bár az idő kíméletlenül lassan porrá őrli, repedéseiben élet fogan, megtelepszik a moha, menedéket nyújt az apró rovaroknak.

LÉNA VERSES DOBOZA

„Léna hatéves iskolás. Mint bármelyik ilyen korú gyermek, imád rajzolni, kirakózni, társasjátékozni, babázni, biciklizni, játszótérre járni... de egyvalamit még ezeknél is jobban szeret: verset mondani. Korábban is a könyvesboltok törzsvásárlói voltunk. Megszámlálhatatlan képeskönyv, mesekönyv töltötte meg a szobája polcát. Egyszer Léna kitalálta, hogy menjünk el és vegyünk verseskönyveket! Akkor kezdődött el igazán a versek szeretete” – írja Léna anyukája a *Léna verses doboza* elnevezésű Facebook-oldalon. A versvideókat először 2018 őszén kezdték el közzétenni az azonos nevű YouTube-csatornán, de hamarosan átköltöztették a Facebookra, ami nagyobb mozgásteret biztosított, hogy ne csak Léna szavatait, de a versek olvasható változatát, műhelytitkokat, kedves jeleneteket és egyéb ötleteket is megoszthassanak a nézőkkel-olvasókkal.

Léna Facebook-oldala már majdnem huszonkétezer kedvelésnél tart, egy-egy versvideóját pedig akár félmillióan is megtekintették. A filmecskék elején Léna egy fadobozból veszi elő az aznapi verset, majd néhány szóban azt is elmeséli, hogy miért aktuális az adott szöveg, miért tetszett meg neki vagy hogyan kapcsolódik az életének különböző eseményeihez. Az oldalon egyre több és egyre sokoldalúbb tartalom kezdett megjelenni az elmúlt hónapokban: könyvajánlók, nyereséjyátékok, illetve tematikus heteket is tartottak, amikor különböző költőven-

dégek versei szólalnak meg a hét minden napján (például B. Tóth Klára, Gáti István, Hétvári Andrea, Kollár Árpád, Nyulász Péter Sás Károly és lánya, Sás Ildikó), sőt volt, aki saját videóval is üzent Lénának és nézőinek. De a kislány nemcsak gyerekverseket mond, hanem megtörtént már az is, hogy egy kedves barát általa küldött szerelmes verset egy lánynak. Azóta pedig új rovat is indult az oldalon *Versek felnőtt- és gyerekszemmel* címmel, melyben a verseket Dányi Krisztián színművész és Léna előadásában is meghallgathatjuk, ennek legelső állomása idén január 9-én Radnóti Miklós *Éjszaka* című verse volt.

2019 szeptemberében *Figyeld rá!* címmel Lénának videós versmondó-versenyt hirdettek meg az 5–8 éves, illetve a 9–12 éves korosztály számára. A zsűribizottsági feladatokat Balázs Imre József, Békés Márta, Koltai Judit, Murányi Zita, Nagy Bandó András és Tóth Ágnes író-költők vállalták, a huszonöt választható verset Lackfi János segítségével jelölte ki Léna és anyukája. A verseny hatalmas sikert aratott, több mint háromszáz jelentkező közül válogatták ki arany, ezüst és bronz kategóriában a legjobbakat.

„Léna pár perc alatt megtanult bármit, és azokat olyan ösztönösen, bátran, kellően szemtelenül, mégis szerethetően adta elő, hogy a versek a szájából életre keltek! – írja Léna anyukája. – Itt előjött belőlem a pedagógus. Miért rejtjük el a tehetséges gyerekeket? Miért ne

adnánk a szülőknek ötleteket, hogy milyen verseket tanul meg szívesen egy óvodás vagy egy kisiskolás? [...] Ha csak néhány gyerek emiatt kedvet kap a verstanuláshoz, nekünk már az sikernek számítana. Lehet nevezni ezt egy kis misszióknak is, de az az igazság, hogy mi is nagyon élvezzük, tesszük az egészet remélhetőleg mások épülésére és szórakoztatására!” – Rohanó világunkban a szülőknek nem minden nap van idejük gyerekversek könyvet fellapozni, így Léna Facebook-oldala hatalmas inspiráció és segítség lehet szülőknek és pedagógusnak egyaránt, a gyerekeknek pedig nemcsak hasznos időtöltés és szórakozás, de olyan követendő példa is, amely a 21. századi digitalizált világban sem unalmas.

Szeretettel ajánljuk Léna versvideóit minden kedves olvasónak fáradt hétköznapra, kirándulás hétvégére, reggeli teához, esti kakaó mellé, a kanapén bekuckózva, hosszú utazáshoz, autóban, vonaton, fogmosáskor, fésülködéshez, lecke előtt, lecke után, iskolában, születésnapon, fogócskázás közben, palacsintásütéshez, narancspucoláskor, strandon, Balaton-parton, barátokkal, egyedül, hóesésben, villámláskor, napsütésben, madárcsicsergés mellett, szomorúság ellen, vidáman, mert mindegyik éppen olyan szívvel-lélekkel teli, mint Tóth Ágnes Lénának írt verse: „Széna bála kinn a réten, / Léna ül a tetejében. [...] Kacag Léna, mint ha szállna, / gördül alatta a bála, / s ha valaki rátalálna, / kérje fel egy széna-táncra.”

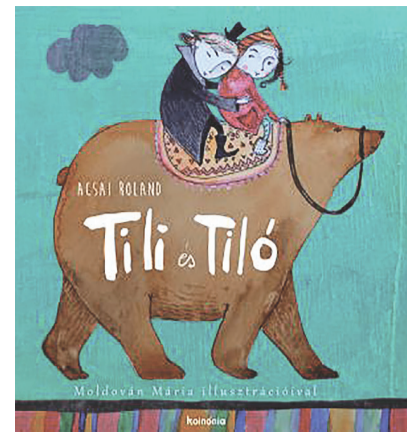
A SEHONNAN JÖTT LÁNY KALANDJAI

Acsai Roland legújabb kötetét kíváncsian és lelkesedve vártam. A *Tili és Tiló* című meseregény részletei gyerekirodalmi rovatunkban már a tavalyi év tavaszán megjelentek. Együtt ismerhettük meg Tilit, a sehonnan jött kislányt, hogy elkísérjük a számára ismeretlenül is fontos Tiló keresésére. Tartsanak velünk, kedves apró és még apróbb olvasóink, hogy együtt is járjunk a közös kaland és az út végére.

Borzos kislány baktat medvéjén a végtelen hómezőben, így kezdődik a történet. Amikor megmenti Szimort, a kisegetet a fagyhaláltól, döbbenet tapasztalja maga is, hogy nem tud bemutatkozni, sem emlékei nincsenek. Egyetlen tájékozódási pontja az életben a hatalmas tojás, amelyet táskájában hurcol magával, és eltökélt szándéka, hogy gazdáját megtalálja. Az egérke hálából az Otíliát becéző Tili nevet adja a lánynak, és együtt indulnak tovább útjukon. Kalandjaik elhagyatott benzinkutakon és kiürült városokon vezetnek keresztül, kisodrónak a tengerre, találkoznak a hét törpével és az erdőmanóval, végül Tilóra is rábukkannak, vagyis a bohókás fiú talál rájuk: „Az egyik fának hatalmas papírrepülő csapódott, és kizuhant belőle egy fiú. Hosszú, fekete varázslókabátjában nagy, fekete madárra hasonlított. A homokra esett, de gyorsan felugrott, és maradék méltóságát megőrizve leporolta magáról a homokszemeket. Fél fejfel lehetett magasabb a lánynál. Szőkésbarna haja volt, és nagy, barna szeme.

– Tiló vagyok – mondta köszönés helyett, amikor a ketrecük elé ért. – Megkaptad az üzenetemet?”

Bár az üzenet ebben az esetben papírrepülő formájában érkezik, és nem sms-ben, az sem állna távol ettől a szokatlan, mindennapjainkban mégis valóságos, kissé posztapokaliptikus mesevilágtól. Tili és Tiló

története határozottan mai mese, amit bájos iróniával és nagyvonalú eleganciával tár elénk az író: a hercegske túl lusta, hogy beleszeressen hősnőnkbe, ezért parkolóőrnek áll, ahogy a habfíú szívében sem történik meg a varázslat. Tili sértődöttségére a tengeri ifjú azzal válaszol, hogy „A habléányos mese különben sem végződött valami jól”, mire a kislány durcásan tiltakozik, hisz a rajfilmváltozatban nem talált kivétnevet. Szimor szerelmét, a sivatagi ugróegeret Szaharinnak hívják, a cirkuszi jósnőt pedig Elvirának. Lomvárosban nem ismerik a szelektív hulladékgyűjtés fogalmát, és a gonosz boszorkány már kissé szenilis, de azért még el tudja átkozni a hét törpét. Acsai Roland meséjét az teszi különlegessé, hogy míg motívumaiban a klasszikus mese műfaját követi (nincstelen hős, aki bátorságával és önzetlenségével jut el céljához, állatok mint jótévedők és segítők, a szerelem beteljesülése juttat el a gonosz fölötti győzelemhez), konkrétumait a mai világból, a mai gyerekek környezetéből emeli ki. Karakterei szellemesek és pimaszok, helyszínei a 21. század fogalmait szerint elvarázsolta.

A Moldován Mária által illusztrált kötet képi világa is ezt a kedves vagányságot sugározza. Félszeg kisgyerekek, kunkori bajszú cirkuszgizgatók és morcos macskák kavalkádja teszi vidámmá a kötet lapozgatását. Tili és Tiló végül nemcsak a tojás gazdáját, de saját múltja kulcsát is megtalálja: „Törékeny tojásba zárt talány. / Ott viszi a fiú és a lány. / Rejtélyes tojásba zárt titok. / Megtudod, ha szíved kinyitod” – és ezt a könyvet elolvasod.

Acsai Roland: *Tili és Tiló*. Koinónia Kiadó, Kolozsvár, 2019

A jókedvű örmény temetése - rajzfilm; 034 (ceruzarajz, 29,5 × 24,54 cm, 2013)

Szilágyi V. Zoltán: Az én Tátim (nagyapám) anyai ágon Gergely Gyurka volt. Első világháborús veterán.

Isonzónál megsebesült, bal alkarját érte a puszkagolyó. Ennek emlékére egy életre a markához szorulva, letapadva maradt két ujjá.

Nekünk, gyerekeknek kiváltság volt, hogy melyikünk vághatja le vasárnaponként, templomba menetel előtt, a reggeli mosakodás után a merev ujjak körmeit, hogy ne fúródjanak a tenyerébe.

Ő még fehér harisnyát hordott, és ha csak tehetett, fejét a botjára támaszkodó ökleire hajtotta, és mélyen elgondolkodott. Pontosabban elszunyókált, főleg a prédikációk alatt.

Hogy milyen világ lehetett a kobakjában, már kideríthetetlen. A testtartás, a tar koponya, a bogos-csontos kézfej ráncaiba évdődött kimosakodhatatlan kosz, a kopott térdű harisnya megannyi külső jel egy halványuló emlékü kor mementójaként.

Konkrétan ez a rajz, bár Tátit idézi, Tornai Endre szobrász barátom bapójáról (nagyapjáról) készült. Ennek ellenére magaménak érzem, s a rajzban megfogalmazott szeretet révén mindenkié.

Rajzolási technikájában úgy babráltam nagyító segítségével a rajzpapír textúrájának mélyedéseibe, mintegy előhívva a képet, ahogy a régészek piszkálják kíméletesen a földrétegeket, hogy sértetlenül hozzák felszínre régmúlt idők emlékeit.

Bapó (színes ceruzarajz, 560 × 760 mm, 2002)